

U POVODU DANA DRUŠTVA 22. TRAVNJA

Društvo prijatelja kulturne baštine izabravši kao svoj Dan onaj dan kad je Marko Marul Splitsanin dovršio svoju »Istoriju svete udovice Judite u versih hrvacki složenu«, udarivši time temelj kniževnosti hrvatskoga naroda, »milo poskitao« svome kumu »prmanciru splickomu« Don Dujmu Balistriliću, polaže vijenac pred njegovu nadgrobnu ploču, hoteći ovim činom ukazati na velik značaj činjenice što je Marko Marulić svoju »istoriju« sveo »u versih po običaju začinjavac i još će po zakonu onih starih poet«.

Ovo potonje znači da je on svježe i neposredno stvaralaštvo naroda — kojega se osjećao sastavnim dijelom — stopio sa životvornim umjetničkim oblicima jedne tada na nov život uskrse kulture koja — poput svete vatre — počevši od klasičnih vremena nije nikada prestala tinjati u našem gradu, počevši — sama od sebe — da se rasplamsava usred meteža Arhiđakonove Komune, o čemu nam — uz velebno djelo majstora Buvine — rječito svjedočanstvo pružaju latinski stihovi urezani na grobu samog Arhiđakona, koji se također nalazi u ovoj istoj crkvi (sv. Frane na obali).

Ovim želimo istaknuti da je Marko Marulić za života djelovao kao jedan od najvećih humanista svoga vremena u gradu koji je — po nikad ne prekinutoj kulturnoj tradiciji i zrelosti društvenih slojeva koji su ga sačinjavali — bio potpuno zreo da se ukopča u misaona kretanja doba, u kojemu su novi ljudi tražili uporišta za izgradnju novog pogleda na život i umjetnost upravo u uzorima iz antičkog i klasičnog doba.

IZVJEŠTAJ O RADU DRUŠTVA OD 1. LIPNJA 1974. DO 10. SVIBNJA 1975.

Kroz ovo razdoblje Izvršni odbor Društva održavao je redovito sastanke svakog četvrtka. Sastanci se nijesu održavali u dva ljetna mjeseca (srpnju i kolovozu).

Održana su dva plenuma Upravnog odbora, 7. studenog 1974. i 20. ožujka

1975. Odaziv članova plenuma nije bio zadovoljavajući.

1. Jedna od glavnih briga Izvršnog odbora je traženje prikladnih društvenih prostorija, radi održavanja sjednica i prisnijeg dodira sa članstvom. U tu svrhu obratili smo se PIS-u koji nam

je obećao pogodnu prostoriju u samom centru grada, kao zamjenu za ranije dodijeljenu kapelicu u Protironu, ali neupotrebljivu zbog vlage.

2. Briga društva je stalno praćenje razvitka događaja u vezi s obnovom Kazališta. Društvo je u dva navrata dalo novčane priloge u tu svrhu. Tom prilikom sugerirano je Fondu za obnovu HNK da sve novčane priloge koje dobiva za obnovu zgrade objelodani putem dnevne štampe, s naznakom broja svog žiro-računa, kako bi se potaklo i ostale da slijede primjer darovatelja.

3. Stalno se prati rad oko obnove i oživljavanja kliške tvrđave i tom radu se pruža svesrdna podrška.

4. Također se prate i zbivanja oko Marjana, toga u našem gradu jedinog Zakonom zaštićenog prirodnog rezervata. S negodovanjem je primljena vijest pročitana u »Slobodnoj Dalmaciji« pod naslovom »Automobilom do na sam vrh Marjana«, kao i da će se radi gradnje požarne staze morati posjeći oko 300 starih borova. Prof. Sirišćević, uz prethodno odobrenje Društva, osvrnuo se na ovo u vlastito ime. Kako članak nije objelodanjen, Društvo je u svoje ime poslalo članak »Slobodnoj Dalmaciji«. Ni ovaj članak nije objelodanjen. Ipak na naši kao i tuđi protesti djelomično urodili plodom jer je započela akcija čišćenja izgorjele šume, a započeto je i kopanje za još jedan vodospremnik. Dok ovo pišemo nije još, na žalost, započeto popravljivanje Marangunićevog puta, ni obnavljanje zapuštenih klupa.

5. Sporazumno s društvom vodiča tri puta smo vodili građanstvo kroz najstariji i najznamenitiji dio grada (23. XI i 14. XII 1974. te 1. III 1975.). Naše je Društvo u tome sudjelovalo propagandom a Društvo vodiča je svoje vođenje dalo besplatno. Odziv je kod prva dva vođenja bio vrlo velik, dok je kod trećeg vođenja interes bio znatno manji. Uza sve to s vođenjem će se nastaviti u jeseni nakon završetka turističke sezone.

6. Izleti. Za članove Društva 9. studenog 1974. priređen je izlet u Trogir. Direktor Trogirskog muzeja prof. Ivo Babić proveo je izletnike kroz Muzej grada Trogira i u kratkim crtama prikazao povijest Trogira. Kroz sam grad izletnike je vodio te tumačio starine i spomenike prof. Mirko Slade Šilović i naš potpredsjednik prof. Slavko Sirišćević.

Na dan 16. studenoga 1974. organiziran je izlet u Bribir. Po bribirskim

iskopinama izletnike je vodio akademik dr Stjepan Gunjača koji je neumorno tumačio bogatu prošlost dragocjenih spomenika, i osobito se zadržavajući na starohrvatskom dobu i razornom djelovanju mletačke prevlasti i ratova s Turcima.

9. prosinca 1974. članovi su posjetili staru Salonu. Prof. Željko Rapanić, direktor Arheološkog muzeja u Splitu, svestrano je upoznao učesnike sa spomenicima i znamenitostima antikne i starokršćanske Salone. Isto tako je prof. Rapanić proveo članove Društva kroz Arheološki muzej i upoznao s eksponatima i spomenicima koji se tu nalaze.

7. Predavanja. Dana 19. XII 1974. prof. Ivo Babić održao je predavanje »Ivan Lucić i njegova povijest Trogira«.

Dr Duško Kečkemet održao je 28. I 1975. predavanje »Stari Split na dokumentarnim filmovima od 1910—1941«, uz prikazivanje nekoliko kratkih dokumentarnih filmova. Interes za ovo predavanje je bilo vrlo veliko tako da se predavanje ponovilo 4. II 1975. Zbog velikog interesa za ovo predavanje i filmove odlučeno je da se ono ponovi na jesen.

8. Omladinskoj skupini »Antika« pri Klasičnoj gimnaziji »Natko Nodilo« u Splitu data je novčana pomoć. Članovi ove skupine upisani su u naše Društvo. Nastojimo i ostalu omladinu zainteresirati za naš rad u svrhu proširenja pokreta za otkrivanje, čuvanje i upoznavanje spomenika naše prošlosti.

9. Mo. Ivo Tijardović poklonio nam je long-play ploču s nekoliko njegovih vrijednih ostvarenja, među kojima je i ono o Marku Maruliću.

10. Na prijedlog prof. Lea Ivande upućeno je pismo novoosnovanoj Samoupravnoj interesnoj zajednici za kulturu s molbom da se naše Društvo uvrsti u grupu »amatersko-kulturnih djelatnosti«.

11. Na sjednici Izvršnog odbora od 6. II 1975. predloženo je da se osnuje »Dan Društva«. Osnovana je komisija koju čine: prof Vlado Rismondo, prof. Ena Iveta Grisogono i akademik dr Cvito Fisković. Na slijedećoj sjednici spomenuta komisija predložila je da »Dan Društva« bude »22. travnja«, dan kada je Marko Marulić posvetio »Juditu« svom kumu primanciru Dujmu Balistriliću. Taj dan smatra se početkom hrvatske književnosti.

Na plenumu održanom 20. III 1975. primljen je prijedlog komisije i tako je osnovan »Dan Društva 22. travnja«.

Sastavljene su i dvije komisije koje će se brinuti o organizaciji proslave.

Na plenumu je također odlučeno da se u vidu brošure izda monografija dr Duška Kečkemeta »Marko Marulić — Splitsanin«.

Na osnovu dobivenih ponuda odlučeno je da se tiskanje brošure i broja 3 »Kulturne baštine« povjeri Vojnoj štampariji Split.

12. Na istom plenumu a na prijedlog akademika dr Cvite Fiskovića zaključeno je da se Društvo pobrine za popravak nadgrobne ploče Marka Marulića u crkvi sv. Frane na obali.

Na prijedlog prof. Lea Ivande zaključeno je da se Društvo pobrine za čuvanje raznih crkvice i poljskih kućica na Marjanu.

13. Prigodom smrti kap. Joze Dabrovića, predsjednika Društva prijatelja dubrovačkih starina, priloženo je u Fond lige protiv raka din. 500.

14. Simpoziju Društva Poljičana prisustvovao je naš potpredsjednik prof. Slavko Sirišćević i pozdravio Skup u ime Društva.

22. travnja 1975. na Dan Društva, položen je vijenac na nadgrobnu ploču Marka Marulića. Nakon toga upriličen je obilazak gradom pod vodstvom akademika dr Cvite Fiskovića — »Tragom Marka Marulića«.

6. svibnja 1975. u 19.30 održana je svečana akademija u prostorijama »Dalmacijakonzerta« Uvodnu riječ o Marku Maruliću Splitsaninu održao je dr Duško Kečkemet. U bogatom programu sudjelovali su članovi drame i opere HNK u Splitu te profesori muzičke škole »Josip Hatze«.

Na kraju zahvaljujemo svima koji su sudjelovali u djelovanju Društva, svim vodičima po gradu, te vodičima na našim izletima, predavačima i izvođačima programa.

